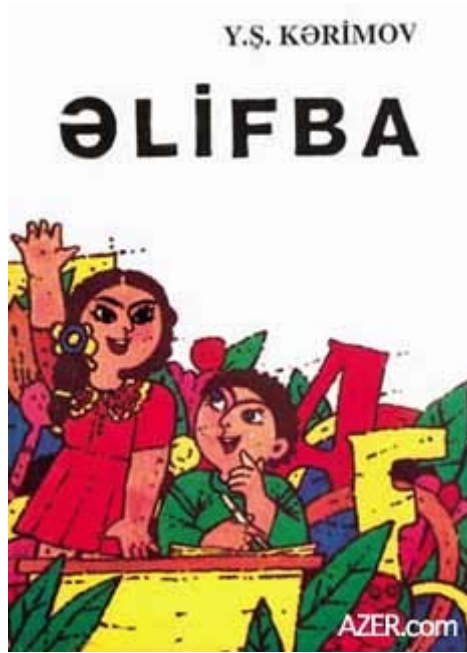

بیز و دیلیمیز تورکجه میز حاققیندا دوشونمه لر

محمد نورجو

گئچن گونلرده و آیلاردا یاینلانان یازی لار و بحث لردن نتیجه آماق و گله جه یه دوغرو یولوموزو و گوره جه ییمیز ایشلری معین لشدیرمک اوچون آشاغیدا فایدالی گوردویوموز **فیکیرلری اورتایا قویوروق . آیدینلاریمیز و دوشونورلریمیز بو حاققدا دوشونمه یه چاغیریریق :**

1. بعضی سنوگیلی دیلداشلاریمیزین صمیمی جه سینه یازیب و سویله دیک لری "دانشدیغین دیلده یاز" نه یازیب کی بیر چوخ فارسچی لارین آرزولادیغی سوزلر دیر و ایندی بئله بیر یازینی اوخویاندا سنوینجدن کئف لیب لر. فارسچی لارین چوخو "تورکجه اوخودولورسا هانسی شهرین لهجه سی نین اساسیندا اولاجاق بو ایش. هر شهره و یا کنده بیر باشقا کتاب و یا کتابلار می یازیلاجاق؟" سویله دیکلرینی گورموشوک.
2. سنوگیلی یورتداشلار ! هئچ فارس ، دیلینی راحتجا اویرنسن دیه ، اوشاغینا مثلا "خونه مون کوچیکه" یازماغی اویرتمک ایسته مز. چونکو هر زامان یازی دیلی و دانشیق دیلی آراسیندا فرق وار و بو مساله بوتون یازیلی تاریخی اولان دیلله صادق دیر. دانشیق دیلی چوخ محدود اولور. مثلا بو گون "شیکه خبر"ین دیلینده مینی آشمايان کلمه ایشله نیر. "تورکجه سوزلوک" ده یوزمین جواریندا کلمه اولسادا تورکیه نین خبر کانال لاریندا ایشله ن کلمه لر ایکی مینه چیخماز. بو گون نچه فارس " رایانه ، ستاد ، پرونده ، ترابری و ویراستار" کیمی کلمه لرین کوکو و دوغرو معناسینی آنلایان وار(بونلارین بیر قسمی کوکسوز و قوندارما). فارسجادا بونلار کیمی، مینلری آشان کلمه وار. درس اوخومايان بونلاری بیلمز و بیزده دیلیمیزی مدرسه ده اوخویانادک بو چتین لیک لره دوزمه ییمیز لازیم. بیر شهر و یا بولگه نین دیلینی سنچیب و یازی دیلیمیزدن اوزاقلاشساق ، اوزوموزو بویوک بیر خزینه دن محروم ائتمیش اولوروق. دیوان اللغات الترتک، قوتادغو بیلگ، دده قورقود و ساییره بیزیم اولماياچاق. دقت ائدین پروفیسور کلاوس روهبورن ، اسکی تورکجه یه حاضرلادیغی سوزلوک(ایندییه دک

آلتی جیلد) ایلک 500 صحیفه سی یالنیز ایکی ایلک حرفی(آ و ب) ایچینه آلیر و سوزلویون 2000 صحیفه لیک اولاجاغی دوشونولور. بیز بونلاری ترک ائده ک می؟

3. تورکجه میز حاققیندا ان ده یرلی اثرلر باشدا آلمانجا، روسجا و اینگیلیسجه اولراق ، بیرده تورکیه تورکجه سینده یازیلیمیش. بو دیللیری بیلن لر شوبهه سیز کی دیلیمیز و تاریخیمیزی دریندن اویرنه بیلیرلر. أما تورکیه تورکجه سینی هامیمیز راحتجا اویرنپ و بو دیلده یازیلان ویا بو دیله ترجمه اولان یوزمینلرجه اثری اوخویابیلیریک و فارسجانین محاصره سیندن قورتولابیلیریک.

4. سنوگیلی دیلداشلار! تورک و تورکجه دوشمانلاری نین(تورک قارشیتی گوچلر) یازیلارینا دیققت ائدره سک، ان آزی اوچ شیئه تاکید ائتیدیکلرینی گوره جه بیک: 1) اوشاقلاریمیزا چیخان تورکجه کتابلارا مانع اولماق، 2) لاتین حرفلرینی اویرتمه یه مانع اولماق(بو باخیمدانیر کی لاتین حرفلی اوشاق کتابلاری رسمن یاساق اولموش؛ باخ. خبرنامه فرهنگستان، آذرماه 1383) و 3) تورکیه تورکجه سینی اویرنمه یه قارشلی چیخماق.

بیز ایسه بونلارین هر اوچونده اوز فایدالی اولان یوللاری آختارمالیق:

1) اوشاق کتابلاری ساحه سینده چوخ چالیشیب و د یرلی اثرلر یازیب یایمالیق(دولتلی و وارلی لاریمیز، اللاه بول ائيله سین، تورکجه کتابلاری آلیب پایلاب و اونلاردان حیمایت ائده بیلیرلر؛ گنجلریمیز کتابخانالارا آدیرابیلیر؛ حتا دینداشلاریمیز وقف ائنده تورکجه ترجمه لی قرآن ویا دعا کتابلاری وقف ائده بیلیرلر؛

2) لاتین حرفلر تورکجه نی اویرتمه یی چوخ راحتلاشدیریر و دوغرو اوخونماسیندا یاردیمچی اولور. آنجا شوبهه سیز "مین ایلیک" ایفامیزی دا قورومالییق. آیریجا لاتین ایفاسی "قونشو تورکجه لری" اویرنمه یه ده کومکچی دیر. 3) تورکیه تورکجه سی بوگون تورک دیلی نین ان گلیشمیش لهجه سی دی و هر موضوعدا مینلرجه کتاب و ترجمه سی وار.

3 دیلیمیزین بو تورکجه ایله لهجه فرقی اولدوغو اوچون ، اونون و آذربایجان جمهوریتی نین تجروبه لریندن فایدالاناراق ، اونلاردا اولان یانلیشلاری دیلیمیزه گیرمه سینه وئرمه یه بیلیریک.مثلا روسجا کلمه لری آلیب و قبول ائتمک یانلیش دیر.

5 تورکیه تورکجه سینده ایسه بیر چوخ آوروپا دیلریندن آلینان سوزلر وار بیز بونلارین یئرینه تورکجه لرینی ویا عربجه دن دیلیمیزه گیرن کلمه لری ایشله ده بیلیریک.مثلا؛ مدیا(یئتیرگه)، اکونومی(اقتصاد)و...ویانلیش توره دیلن کلمه لرین یئرینه دوغوسونو ایشله ده بیلیریک(مثلا آرنلیق یئرینه آرنلیق). عینی حالدا ، تورکجه میزین اوزونه گوره خصوصیت لری وار و اونلاری گوز اونونده توتوب و قوروماق لازیم، بوتجروبه لردن فایدالانماق آشیری حالدا اولماماسی گره کیر.

6 دانیشیق دیلینه اهمیت وئرمک و تورکجه یازماق واجیب دیر.بعضی آیدینلاریمیز هله تورکجه یازابیلیمیرلر. بو اوتانچ وئرن بیر حالدی.بعضی تورکجه یازیب اوخوبانلاردا تورکجه دانیشاندا چوخ قولای و فارسجایا قاریشیغلی بیر دیلده دانیشیرلار. بو دوروم دیلیمیزین اولومونه یول آچا بیلر. هامیمیز تورکجه نی دوغرو دانیشماغا و اوشاقلاریمیزا دوغرو اوپرتمه سینه جهد ائتمه لیک.

7 آغیرشرایطه رغمن،فعال اولماغیمیزین چوخ فایدالی اولاجاغینااینانیرام.مثلا تورکلویوموزه توخونان یازیلار، نشریه لر و رادیو- تلویزیون یاینلارینا منطیقلی و دلیل لی جاوابلار وئرسک، شوبهه سیز کی دوروم بئله قالماز. دوشونه ک بیر نشریه نین ایفتیرالی یازیسینا 15-20 منطیقلی ودوزه نلی(عصبلشمدن)جاواب گوندربلیرسه،او زامان او درگی جاوابلارین ان آز بیرینی چاپ ائتمه یه ویا عوذور دیله مه یه مجبور اولماز می؟! تبریز،اردبیل،زنجان،اورمو و...رادیو و تلویزیونلاری نین،سوزده تورکجه و یا فارسجا یاینلاری هامیمیزین ایچیمیزده سانجی و اوریمیزده آغری دیر.

آما سنوگیلی دیلداشلار! بیر گون ایچینده یوز آدام (آشاغی- یوخاری) بو رادیو- تلویزیونلارا تلفون آچیب اعتراض ائتسه، ویا گوزل تورکجه شعر و یازی اوخوسا دوروم بئله قالمی؟! گنچن آیلاردا و یاخین ایللرده بو جور اعتراضلارین نتیجه سیز اولمادیغینی گوردوک.

ال - اله وئره رک بئله بیر کامپانیا/کمپین باشلایابیلیریک.

بیرلیکده دیلیمیزی یاشاتماغا قالدق!